

Легін Людмила Михайлівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін факультету № 3,
Національна академія внутрішніх справ,
Україна, м. Івано-Франківськ
e-mail: legin.luda@gmail.com

УДК 340.11

ПОНЯТТЯ ТА КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ЗАКОНУ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ

У статті досліджуються основні наукові підходи до визначення поняття «якість закону». Акцентується увага на потребі формування критеріїв якості нормативно-правових актів та, зокрема, закону. Аналізуються пропоновані критерії якості закону. Розкриваються властивості закону, які характеризують його внутрішню та зовнішню форму.

Ключові слова: юридична техніка; нормативно-правовий акт; закон; якість закону; критеріїв якості закону; точність правових норм.

Легін Л. М., кандидат юридических наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманитарних дисциплін факультета № 3, Національна академія внутрішніх дел, Україна, Івано-Франковск.
e-mail: legin.luda@gmail.com

Понятие и критерии качества закона: проблемы определения

В статье исследуются основные научные подходы к определению понятия «качество закона». Акцентируется внимание на необходимости формирования критериев качества нормативно-правовых актов и, в частности, закона. Анализируются предлагаемые критерии качества закона. Раскрываются свойства закона, которые характеризуют его внутреннюю и внешнюю форму.

Ключевые слова: юридическая техника; нормативно-правовой акт; закон; качество закона; критерий качества закона; точность правовых норм.

Постановка проблеми. Останнім часом науковці стали приділяти все більше уваги ефективності та якості вітчизняного законодавства, що зумовлено активізацією діяльності всього суспільства з розбудови цілісної національної правової системи. Декларування України як правової держави має на увазі насамперед роботу з удосконалення всієї правової системи країни, в основі якої повинно бути якісне й ефективне законодавство. Ядром системи законодавства є закон. Теорія закону базується на співвідношенні змісту і форми права, оскільки будь-який предмет, явище, процес мають свої зміст і форму. Відповідно не існує змісту без форми і форми без змісту.

Як зазначає Д. Керімов, закон має як внутрішню, так і зовнішню форми. Внутрішньою формою закону є будова, структура, що визначає його зміст (преамбула, частини, статті). Зовнішня форма закону виявляється ззовні у вигляді її найменувань (конституція, конституційний закон, закон). Якщо внутрішня форма надає закону певну структурну організацію, то зовнішня визначає обов'язковість і міру юридичної сили закону по відношенню до інших нормативно-правових актів [6, с. 21].

Однак не слід забувати, що закон є однією із форм права й містить норми права, основним призначенням яких є регулювання суспільних відносин. Яким би за зовнішньою формою досконалим не був закон, але якщо він не здатен забезпечити регулювання суспільних відносин, то це означає, що існують помилки й недоліки в його змісті. Ще Р. Іерінг зазначав, що матеріальне значення права має великий вплив на його здійснення. Немоżliві постанови розбиваються об свою власну невиконуваність, а закони, що суперечать духу часу, можуть розраховувати на сильний опір. Яку користь принесе точний і детальний закон, якщо суддя при найсильнішому бажанні ледве освоює його! Яка користь від найтонших визначень, понять і розмежувань, якщо застосування до окремого випадку наштовхується на великі труднощі! [5].

Усе це свідчить про те, що якість закону не є суто проблемою сучасності, а сучасність (дух часу) висуває ще більше вимог як до внутрішньої, так і зовнішньої форми закону. В основному виділяють дві групи причин, що негативно впливають як на саме законодавство, так і на процес його прийняття. До перших відносять «зайву» кількість або надлишок законодавчих

актів, до других – відсутність належного наукового забезпечення законодавчого процесу. Як результат – велика кількість нормативно-правових актів вищої юридичної сили, в ефективності та якості яких сумніваються як експерти, так і сама громадськість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для суб'єктивного усвідомлення права Р. Ієрінг окреслював кількісне та якісне спрощення права [5]. У 90-х рр. ХХ ст. більшість науковців пов'язували всі недоліки системи законодавства та її основи – закону з кількісними показниками. З прийняттям Конституції України 1996 р. відбувається сплеск законотворчої діяльності держави. Складалося враження, що законотворці вважали, що велика кількість законів замінить їхню якість.

Поняття якості закону та нормативно-правового акта з'являється в наукових дослідженнях В. Комарова, В. Косовича, М. Кравченка, Л. Луць, Н. Оніщенко, М. Панова, Т. Подорожної, П. Рабіновича, І. Шутака та інших українських науковців. Категорія «якість нормативно-правових актів», за визначенням М. Панова, інтегрує в собі широкий спектр проблем, пов'язаних з науковим і прикладним обґрунтуванням цих актів, досконалістю техніки правотворення, формальною визначеністю, доступністю, передбачуваністю і зрозумілістю вказаних актів [10, с. 12].

У близькому зарубіжжі проблеми якості закону та нормативно-правового акта розглядаються теоретиками права, зокрема, В. Бабаєвим, А. Міцкевичем, А. Піголкіним, С. Полєніною, Е. Сиріх, Ю. Тіхоміровим у межах теорії закону. Проводяться також наукові дослідження з якості галузевого закону. Зокрема, В. Прозоров дослідив якість та ефективність господарського законодавства, а В. Ігнатенко – якість законів про адміністративні правопорушення.

Саме тому **метою статті** є дослідження проблематики, пов'язаної з якістю нормативно-правових актів, зокрема, закону як нормативно-правового акта вищої юридичної сили, який регулює найважливіші суспільні відносини. Це зумовлює необхідність вирішити такі взаємопов'язані завдання: по-перше, розглянути підходи до визначення поняття «якість закону», по-друге, проаналізувати та запропонувати визначення поняття «якість закону», по-третє – дослідити критерії якості закону.

Виклад основного матеріалу. Серед науковців панує думка, що юридична техніка стане панацеєю для якісного законодавства. Юридична техніка спрямована саме на досконале формування нормативно-правового акта та його змісту. Це має забезпечити високу якість як законодавчого, так і підзаконного акта, тобто відповідність його всім змістовним критеріям і формально-юридичним вимогам. Адже поняття «якість закону» характеризується сукупністю властивостей і зв'язків, якими повинен володіти будь-який якісно довершений закон і, відповідно, які повинні надаватись йому ще на стадії проектування. Тому термін «якість закону» посідає центральне місце в юридичній техніці. При вирішенні співвідношення якості закону – ефективності закону можна ствер-

дживати, що саме якість закону виступає мірилом і критерієм ефективності розроблених законодавчих актів.

За результатами аналізу наукових публікацій можна дійти висновку, що сформувався два підходи до визначення терміна «якість закону». Одні автори пов'язують даний термін із здатністю відповідати економічним та іншим соціальним реаліям. Так, якість закону розуміється як його відповідність суспільним потребам і здатність забезпечити регулювання суспільних відносин у відповідності до поставлених завдань [11, с. 78].

Другий підхід передбачає, що вихідною є філософська категорія «якості». Остання розглядається як сукупність загальних ознак, що складають якість будь-якого явища, процесу природи, суспільства або мислення [4, с. 12]. Необхідно зазначити, що ці два підходи не заперечують один одного, а знаходяться у прямому зв'язку і доповнюють один одного. При дослідженні якості закону у співвідношенні з економічними, політичними та іншими явищами можна говорити про якість змісту норм права та їх соціальну обумовленість. Другий підхід передбачає дослідження якості форми закону, належних йому ознак як джерела права і форм викладу норм права в тексті закону. Оскільки форма і зміст знаходяться в тісному зв'язку, то найкраще якість закону розглядати через зміст і форму [3, с. 43].

Оперуючи терміном «якість закону», необхідно розуміти його значення та окреслити його дефініцію. Доцільно розпочати з етимологічного тлумачення цього терміна. Так, у Великому тлумачному словнику української мови «якість» визначається як внутрішня визначеність предмета, яка становить специфіку, що відрізняє його від усіх інших; ступінь вартості, цінності, придатності чого-небудь для його використання за призначенням [1, с. 1423]. У свою чергу «вартість» – це позитивна якість, цінність, а «придатний» – здатний робити, виконувати що-небудь [Там само, с. 76, 930].

Таким чином, сам термін «якість» можна визначити як сукупність загальних ознак, які складають позитивну якість, цінність і здатність виконувати поставлені завдання. Якість безпосередньо пов'язана з кількістю, тобто сукупністю властивостей, які визначають величину предмета, його розмір. Зв'язок між кількістю і якістю закріплений мірою, яка вказує межу, за якою зміна кількості має наслідком зміну якості, або межу, за якою зміна якості впливає на зміну кількості [3, с. 43].

Якість закону – властивість закону, яка виражається сукупністю загальних ознак, що характеризують його як ефективний регулятор суспільних відносин. Таким чином, властивості (ознаки), які формують якість закону необхідно, поділяти на:

- властивості, що характеризують закон як форму та джерело права;
- властивості, що характеризують правову норму як зміст закону.

Необхідно чітко розуміти різницю між змістом і формою: форма стосується того, що є для права внутрішнім, а зміст – світ, який оточує право.

Незалежності й об'єктивності закону можна досягти, обмеживши юридичний аналіз формальним рівнем [12, с. 45].

Якість закону – інтегративна властивість закону, яка об'єднує його внутрішній і зовнішній зміст та виражається характеристиками закону, такими як форми та джерела права.

Поняття «якість закону» не можна зводити тільки до його юридичних характеристик, тому що правова якість – це не тільки складова частина якості закону, але й похідна від його загально соціальних характеристик (властивостей) [13, с. 490].

Важливо виокремити набір властивостей закону як нормативно-правового акта, що складають його якість і внутрішню та зовнішню довершеність. Ця довершеність має відношення як до форми закону, так і його змісту. Такий набір властивостей закону дозволить говорити не про абстрактний якісний закон, а про модель, стандарт якісного закону.

Тому важливо й необхідно визначити критерії якості законодавчих актів, тобто що виступає мірилом оцінки якості. Критерій – підстава для оцінки, визначення або класифікація чогось, мірило [1, с. 302]. Визначити чіткі підстави для оцінки якості закону – найбільш актуальне завдання у сфері юридичної техніки.

Оскільки було вказано, що властивості закону, які визначають його якість, поділяють на властивості змісту та форми, то доречно визначити критерії якості законів щодо змісту та форми. Критерії якості закону – мірило, підстава оцінки загальних ознак властивих закону, які характеризують його як регулятор суспільних відносин. Формування закону належної якості забезпечується застосуванням спеціальних прийомів та засобів з арсеналу юридичної техніки.

Науковці також конкретизують свої власні міркування з приводу критеріїв якості закону. Так, М. Кравченко визначає такі ознаки якісного закону: а) ознаки, які є спільними для всіх нормативно-правових актів, у тому числі законів (нормативність, загальнообов'язковість, формальна визначеність); б) ознаки юридичного закону, які хоч і властиві іншим нормативно-правовим актам, проте щодо закону мають певну специфіку; в) ознака, якою закон відрізняється від інших нормативно-правових актів (вища юридична сила). Також М. Кравченко запропоновано вимоги, дотримання яких забезпечить якість закону: 1) вимога щодо змісту приписів закону, які виявляються в необхідності адекватного відображення й узгодження в законі прав, свобод та інтересів різних суб'єктів права; 2) вимога адекватного розподілу прав та обов'язків між суб'єктами права; 3) своєчасність закону та відповідність його рівню розвитку суспільних відносин; 4) оптимальне рішення, яке покладено в основу нормативно-правового регулювання; 5) ресурсне забезпечення закону; 6) правильно сформульовані мета й завдання закону; 7) правильний вибір методу нормативно-правового регулювання; 8) гарантованість правових можливостей суб'єктів права; 9) дотримання вимог законодавчої техніки під час створення закону.

на думку автора [7, с. 15; 8, с. 72]. Проте вчений не приділив достатньо уваги юридичній техніці, обмежившись дотриманням вимог законодавчої техніки як вимоги до якісного закону. Адже саме юридична техніка формує техніко-юридичну досконалість закону як нормативно-правового акта.

У свою чергу Н. Оніщенко наводить такі вимоги до якісного закону: якісний закон – той, що не залишається на папері, а застосовується на практиці. Також він визначає два аспекти якості законодавства: соціальний, пов'язаний з його змістом, і юридичний, пов'язаний з формою. На думку Н. Оніщенко, зміст нормативно-правового акта має відповідати: 1) основним напрямкам розвитку суспільства; 2) реальним умовам життя і відповідна його ресурсозабезпеченість; 3) Конституції України й іншим актам; 4) принципам демократії та соціальної справедливості, а також нормам моралі; 5) гармонійному взаєморозвитку закону і правової системи в сучасних умовах; 6) принципу визначеності, точності, однозначності правової норми, що є гарантією міцного правопорядку [9].

В. Червонюк виокремлює дві групи властивостей, які визначають якість закону: перші з них виражають соціальну, а другі – власне юридичну адекватність права. Загально-соціальні або сутнісно-правові властивості закону виражають соціальну адекватність закону (соціальну придатність, соціальну якість). Науковець вказує, що в соціальній адекватності знаходиться матеріальне джерело або матеріальна сторона реалізації закону, головна його рушійна сила. Вихідною і визначальною властивістю соціальної адекватності закону є відповідність закону праву [13, с. 491].

За твердженнями вченого, можна зробити висновок, що закон, який є вираженням права, володіє загально-соціальними, сутнісно-правовими властивостями. Відповідно до цієї властивості В. Червонюк відносить такі характеристики закону:

1. Соціальна справедливість – сутнісна якість самих суспільних відносин, початок, що пронизує весь процес створення і реалізації правових норм та є індикатором застосування якого визначає відповідність закону природі права та загально цивілізаційним вимогам. Закон, який не закріплює соціальну справедливість або не перешкоджає несправедливості, не може визнаватися якісним.

2. Гуманістична природа права, що виражається у відображенні в законі потреб і інтересів його адресатів. Це можливо тоді, коли соціальна дійсність розглядається через призму – особу людини.

3. Відповідність закону моральним основам. У законі не повинно бути нічого такого, що штовхало б людину до вчинення аморальних дій чи стримувало людину від вчинення альтруїстичних дій. Посилення моральної основи закону збільшує його правову цінність та стимулює до правомірної поведінки.

4. Відповідність закону об'єктивним тенденціям суспільного розвитку. Це базова соціально-правова властивість закону, яка позначає співвідношення

закону із правовою природою і вказує на те, що в законі повинні бути відображені ті правові норми, які склались на основі фактичної правомірної поведінки людей та відповідають фактичному розвитку суспільства.

5. Ресурсна забезпеченість закону (матеріальна, технічна, фінансова) – характеризує реальну спроможність закону задовольняти інтереси людей. У законодавчій практиці нерідко допускаються помилки у визначенні умов необхідних для підготовки до набрання чинності закону, наявності правових, фінансових, організаційних ресурсів, які забезпечують реалізацію закону.

6. Стабільність і динамізм суспільних відносин, регулювання яких здійснює закон, унаслідок чого він набуває якостей надійного, в той же час гнучкого, нормативного за своїм змістом регулятора суспільних відносин.

До соціально-юридичних властивостей закону відносять такі:

1. Фундаментальні, основні властивості закону.
2. Техніко-юридичні властивості закону [13, с. 492–502].

На нашу думку, фундаментальні властивості закону необхідно розглядати як такі, що забезпечують конституційність закону, його вищу юридичну силу, правову визначеність, структурну функціональність та матеріальну забезпеченість.

Техніко-юридичні властивості закону охоплюють техніко-конструктивні, структурно-логічні та лінгвістичні властивості закону.

Р. Демків сформулював цілу низку вимог до закону, хоча цей перелік не є виключним. До основних властивостей він відносить:

1. Властивості його правової легальності.
2. Інструментально-правові властивості.
3. Техніко-юридичні властивості [2, с. 36].

Однак поза увагою залишається той факт, що якість нормативно-правового акта залежить від точності юридичного формулювання, яке в ньому знаходиться, від того, наскільки воно є логічно пов'язаним та послідовним в єдності з іншими правовими приписами. Як зазначає Р. Ієринг, це і матеріальна властивість якості закону. У свою чергу М. Панов підкреслює, що забезпечити належну якість нормативно-правових актів може точність правових норм, що становлять їх зміст. Це, на думку вченого, досягається шляхом формулювання в нормативно-правових актах правових норм як узагальнених правил поведінки суб'єктів права – дозволеної чи забороненої, відбувається регулювання суспільних відносин [10, с. 12-13].

Необхідно зауважити, що цих властивостей (якостей) закон та інші нормативно-правові акти повинні набувати на стадіях правотворчого процесу, починаючи з проектування і закінчуючи його прийняттям, підписанням і оприлюдненням. Практика свідчить, що зміни до тексту нормативно-правового акта, його структури та зовнішнього виразу вносяться під час розгляду і прийняття правотворчим органом, які можуть до невпізнаності змінювати проект нормативно-правового акта, порушуючи всі логічні

зв'язки як між нормами права, так і між нормативно-правовими актами. Тому всі учасники правотворчості на всіх стадіях правотворчого процесу мають враховувати правила, прийоми, способи юридичної техніки, оскільки це впливає на якість нормативно-правових актів.

Висновки. Таким чином, основна якість закону полягає в тому, що він має бути правовим і базуватись на гармонійному поєднанні традиційних форм права, притаманних для певного суспільства. Якісна правова норма та закон повинні формуватись з урахуванням звичаєвого права, менталітету суспільства, оскільки ефективність правового регулювання залежить саме від цих факторів.

Якість закону необхідно розглядати також через його форму як зовнішній вираз нормативно-правового акта – письмовий документ і зміст – та як сукупність нормативно-правових приписів. Правила та способи юридичної техніки надають можливість забезпечувати належну якість закону як нормативно-правового акта вищої юридичної сили та джерела норм права, що здійснюють регулювання суспільних відносин.

Список літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / за ред. В. Т. Бусел. – Київ ; Ірпінь : Перун, 2003. – 1440 с.
2. Демків Р. Якість закону – необхідна умова дії норм права / Р. Демків // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2007. – № 1. – С. 34–40.
3. Законодательная техника: научно-практическое пособие / [Л. Ф. Апт, Н. А. Власенко, В. Б. Исаков и др.]; под. ред. Ю. А. Тихомирова. – Москва: Городец, 2000. – 272 с.
4. Игнатенко В. В. Правовое качество законов об административно-правовых нарушениях / В. В. Игнатенко. – Иркутск, 1998. – 176 с.
5. Иеринг Р. Юридическая техника [Электронный ресурс] / Р. Иеринг. – Санкт-Петербург, 1906. – Режим доступа : <http://www.russium-lawyers.ru/art.shtml>.
6. Керимов Д. Законодательная техника / Д. Керимов. – Москва : НОРМА-ИНФРА М, 1998. – 127 с.
7. Кравченко М. Г. Основні ознаки та вимоги до якісного закону / М. Г. Кравченко // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 8. – С. 4–17.
8. Кравченко М. Г. Підвищення вимог до якості закону як передумови ефективності його реалізації / М. Г. Кравченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 2. – Т. 1. – С. 67–73.
9. Оніщенко Н. М. Проблеми ефективності законодавства та сучасний розвиток / Н. М. Оніщенко // Віче. – 2007. – № 12.
10. Панов М. Точність правових норм як необхідна умова якості правотворення / М. Панов // Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання : [тези доповідей та повідомлень учасників науково-практичної конференції (м. Харків, 30 вересня – 1 жовтня 2015 р.)] / за ред. В. Комарова, І. Шутака. – Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2015. – С. 12-14.
11. Поленина С. В. Качество закона и эффективность законодательства / С. В. Поленина. Москва: Юридическая литература, 1993. – 254 с.
12. Познер Ричард А. Проблеми юриспруденції / Ричард А. Познер ; пер. з англ. – Київ : Акта, 2004. – 488 с.
13. Червонюк В. И. Качество закона: современная концепция и проблемы демократизации / В. И. Червонюк // Юридическая техника. – 2013. – № 6. – С. 488–503.

References:

1. Velykyi tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy / za red. V. T. Busel. – Kyiv ; Irpin' : Perun, 2003. – 1440 s. [in Ukrainian].
2. Demkiv, R. Yakist' zakonu – neobkhdna umova diyi norm prava / R. Demkiv // Naukovyy visnyk L'vivs'koho derzhavnoho universytetu vnurishnikh sprav. Seriya yurydychna. – 2007. – № 1. – S. 34–40. [in Ukrainian].
3. Zakonodatel'naya tekhnika: nauchno-praktychskoe posobyе / [L. F. Apt, N. A. Vlasenko, V. B. Ysakov y dr.] ; pod. red. Yu. A. Tykhomyrova. – Moscow: Horodets, 2000. – 272 s. [in Russian].
4. Yhnatenko, V. V. Pravovoe kachestvo zakonov ob admynystratyvno-pravovykh narusheniyakh / V. V. Yhnatenko. – Yrkutsk, 1998. – 176 s.
5. Yerynh, R. Yurydycheskaya tekhnika [Elektronnyy resurs] / R. Yerynh. – Sankt-Petersburg, 1906. – Rezhym dostupa : <http://www.russium-lawyers.ru/art.shtml>.
6. Kerymov, D. Zakonodatel'naya tekhnika / D. Kerymov. – Moskva : NORMA-YNFRA M, 1998. – 127 s. [in Russian].
7. Kravchenko, M. H. Osnovni oznaky ta vymohy do yakisnoho zakonu / M. H. Kravchenko // Administratyvne pravo i protses. – 2014. – № 8. – S. 4–17. [in Ukrainian].
8. Kravchenko, M. H. Pidvysychennya vymoh do yakosti zakonu yak peredumovy efektyvnosti yoho realizatsiyi / M. H. Kravchenko // Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. – 2014. – Vyp. 2. – T. 1. – S. 67–73. [in Ukrainian].
9. Onishchenko, N. M. Problemy efektyvnosti zakonodavstva ta suchasnyy rozvytok / N. M. Onishchenko // Viche. – 2007. – № 12. [in Ukrainian].
10. Panov, M. Tochnist' pravovykh norm yak neobkhdna umova yakosti pravotvorenniya / M. Panov // Yurydychna tekhnika: doktrynal'ni osnovy ta problemy vykladannya : [tezy dopovidey ta povidomlen' uchasnykiv naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (m. Kharkiv, 30 veresnya – 1 zhovtnya 2015 r.)] / za red. V. Komarova, I. Shutaka. – Kharkiv : Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho, 2015. – S. 12-14. [in Ukrainian].
11. Polenyna, S. V. Kachestvo zakona y efektyvnost' zakonodatel'stva / S. V. Polenyna. Moscow: Yurydycheskaya lyteratura, 1993. – 254 s. [in Russian].
12. Pozner, Rychard A. Problemy yurysprudentsiyi / Rychard A. Pozner ; per. z anhl. – Kyiv : Akta, 2004. – 488 s. [in Ukrainian].
13. Chervonyuk, V. Y. Kachestvo zakona: sovremennaya kontseptsyya y problemy demokratyzatsyy / V. Y. Chervonyuk // Yurydycheskaya tekhnika. – 2013. – № 6. – S. 488–503. [in Russian].

Legin Liudmila, Candidate of Legal Sciences, Docent, Docent of Department of social and humanitarian subjects of Faculty № 3, National Academy of Internal Affairs, Ukraine, Ivano-Frankivsk.
e-mail: legin.luda@gmail.com

Concepts and criteria as law: problems of definition

We study the basic scientific approaches to the definition of «quality of law». The attention is paid to the need of establishing quality criteria regulations and in particular the law. Analyzes the proposed quality criteria of law. Disclosed property law, characterizing its internal and external form. The legal technique is aimed at the formation of a perfect legal act and its content. This should ensure a high quality of both statute and bylaw, that is, its compliance with all meaningful criteria and formal legal requirements. Indeed, the concept of «quality of law» is characterized by a set of properties and relationships that should have any qualitatively perfect law and, accordingly, to be provided to it at the design stage. Therefore, the term "quality of law" is central to the legal technique. In deciding the ratio «quality of law - the effectiveness of law», may be denoted that, the quality of the law acts as a measure and performance criterion of the developed legislation.

Keywords: legal technique; legal act; the law; the quality of the law; the law as the criterion; the accuracy of legal norms.

Надійшла до редколегії 25.02.2016 р.